



1. Tuvtåtel mellan tistelbollar och rosenflockel. 2. I Overdams Plantskola finns idéer till olika kombinationer av gräs och perenner.

En blåsig höstdag med sol och moln är perfekt väder för att uppleva den mångfald som finns hos gräsen i Overdams Plantskola på Själland i Danmark. Det är en berusande och känslomässig upplevelse att vandra omkring bland tusentals böljande gräs.

Himmelskt vajande gräs

Text och foto: HANNE GABEL CHRISTENSEN

Högt och elegant vajar gräsen i vinden. De fångar solljuset som skapar lätta skuggor och lysande slöjor mellan andra växter och över gångarna mellan planteringarna. Ett spel med fina ax i motljus och gyllene grupper av gräs som ger intryck av att vara upplysta av ett inre ljus med tilltagande och avtagande styrka.

I Overdam finns fler än 150 grässorter, från låga marktäckande arter till resliga flera meter höga **afrikanskt elefantgräs**. Många av dem har ett fjärran ursprung och skilda växtförhållanden: prairie, stäpp, sumpmark, flodbäddar och bergsområden med tropikerna och Antarktis som ytterligheter vad gäller klimat. Gräs är anpassningsbara, hårdiga och trivs även på dessa mer nordliga breddgrader.

-Gräs är mycket lätta att ha att göra med, de får inga sjukdomar och har även ett stort skönhetsvärde med sina eleganta blad och långa ax. På hösten får de gyllene blad och står sedan fint över hela vintern,

innan man klipper ner dem på våren. Man ska inte glömma bort vinterperioden, när gräsen blir extra vackra i rimfrost och snö, säger trädgårdsmästaren Poul Holm Petersen, ägare till Overdams Plantskola, som han övertog från sina föräldrar 1978.

Nya upptäckter

Poul Holm Petersen är en verklig eldsjäl och samlare. Redan 1969, när han fortfarande studerade och skrev på en avhandling om gräs, började han anlägga delar av plantskolans visningsträdgårdar för att kunna studera gräsen närmare. Delar av utbildningen tog honom till både USA och Tyskland och sedan dess har han återkommande rest utomlands för att hitta nya gräs och perenner som passar bra ihop.

-I USA har man sedan länge intresserat sig för växter som kommer från Europa och andra regioner i världen men samtidigt glömt bort sina egna inhemska växter från skogs- och stäppmiljöer. Nu har man

börjat intressera sig för dem och det finns många perenner som är spännande och som passar bra i våra nordiska klimatförhållanden, berättar Poul.

Provodling av gräs och perenner

Det finns omkring 12 000 olika gräs fördelade i tre huvudgrupper - tåg, halvgräs och gräs, och Poul Holm Petersen har alltid nya gräsarter och -sorter i provodling för att välja ut de bästa, och samtidigt kassera sämre arter som till exempel välter eller saknar prydnadsvärde. Han har tagit fram sex egna nya sorter, bland annat brokbladigt **tuvrör** *Calamagrostis x acutiflora* 'Overdam', som är mycket efterfrågad utomlands, inte minst i USA.

Med 14 000 kvadratmeter finns det gott om plats att roa sig på, och i visningsträdgårdarna kan man se hur olika gräs fungerar tillsammans med andra växter.

En avdelning består av femton olika kombinationer av gräs och perenner, i en

Forts på sidan 88. ➔



Poul Holm Petersen med **glansmiskantus** 'Malepartus' till höger. Framtill **glansmiskantus** 'Kleine Silberspinne'.

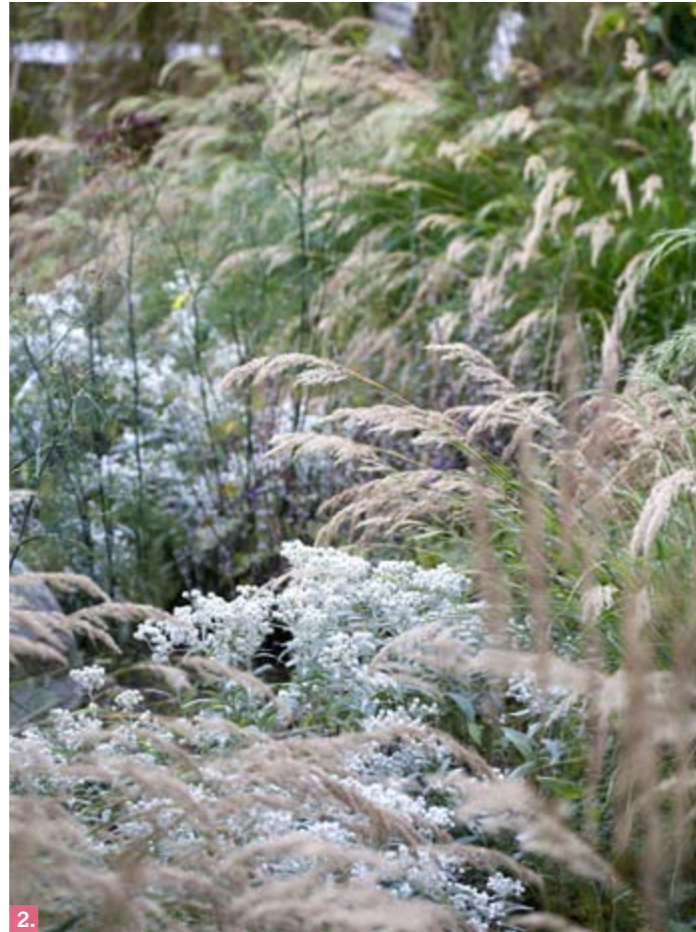
Overdam Plantskola

➔ Overdam Planteskole, Poul Holm Petersen, Agiltevej 11, 2970 Hørsholm, Danmark. Tel: +45 45 86 08 41.

För öppettider och evenemang se overdam.dk.



1.



2.



3.



4.



5.



6.

Overdams favoriter

Odlingsvärda prydnadsgräs för blickfång och kombos.

Härdighet för perenner och gräs anges med A–D, se sidan 110.

1. Tuvrör

Calamagrostis x acutiflora 'Overdam', B.

En naturlig brokbladig mutation som Poul Holm Petersen hittade i plantskolan 1981. Spridd till många länder utanför Danmark, speciellt efterfrågad i USA.

Höjd 140 cm, med ax 160 cm. Bladen är strimmiga i vitt, på våren med en lysande fontäneffekt som avtar. Upprätt med slöjformade ax som sällan bryts. Trivs i sol och halvsugga. Använd på egen hand, i grupper, som häck i naturliga planteringar eller som här i kruka. 'Overdam' växer i bakgrunden på bilden.

2. Silvergräs

Achnatherum calamagrostis, D. Tillhör fjädergräsen, en stor och utbredd släkt med mer än 250 arter som har karaktäristiska

ax i långa fjäderformiga vippor.

Höjd 110 cm, med ax 170 cm och en överhängande topp. Axen bildas i juni och blommar fram till november. Tycker om sol, men trivs även i lätt skugga. Här tillsammans med **ulleternell** *Anaphalis triplinervis* 'Sommer-schnee', A, och **bronsfänkål** *Foeniculum vulgare* 'Smokey', D.

3. Hakonegräs

Hakonechloa macra 'Aureola', C. En stilig och elegant tuva som blir 40 cm hög, med ax 50 cm. Gulaktiga blad med en grön mitt- rand som blir mer markerad i skugga än i direkt sol. Trivs i skugga om jorden inte är för torr.

På bilden i ett marktäckat område med städsegrön **waldsteinia** *Waldsteinia ternata*, som hakonegräset effektivt växer upp igenom varje vår. Stilig tillsammans med **funkia** *Hosta*, där det smala gräset blir en fin kontrast till funkians runda bladformer.

4. Höstälväxing

Sesleria autumnalis, C.

Hör till en släkt med 27 arter, är städsegrön, lätt, robust och långlivad. Använd som marktäckare, även på utsatta växtplatser, som solitär på egen hand eller som förgrundsväxt i framkanten av en plantering. Höjd 30–50 cm.

Här i en klassisk kombination med mörkbladig **kärleksört** *Hylotelephium telephium* 'Matrona', C, en av de bästa kombinationerna i full sol och lätt skugga.

5. Glansmiskantus

Miscanthus sinensis 'Dronning Ingrid', B.

Höjd 110 cm, med ax 140 cm. Trivs i full sol till lätt skugga. Karaktäristiskt för 'Dronning Ingrid' är bladfärgen. Nyttillväxten är ljusgrön, under vår och försommar får den olivgröna till mörkgröna blad vilka sedan blir röda med ett vackert färgspel i röda och gröna nyanser på hösten. Rödaktiga ax.

Overdam fick 1997 tillåtelse att kalla sorten 'Dronning Ingrid' efter den trädgårdsintresserade drottning Ingrid som hade besökt plantskolan och visat stort intresse för gräsen.

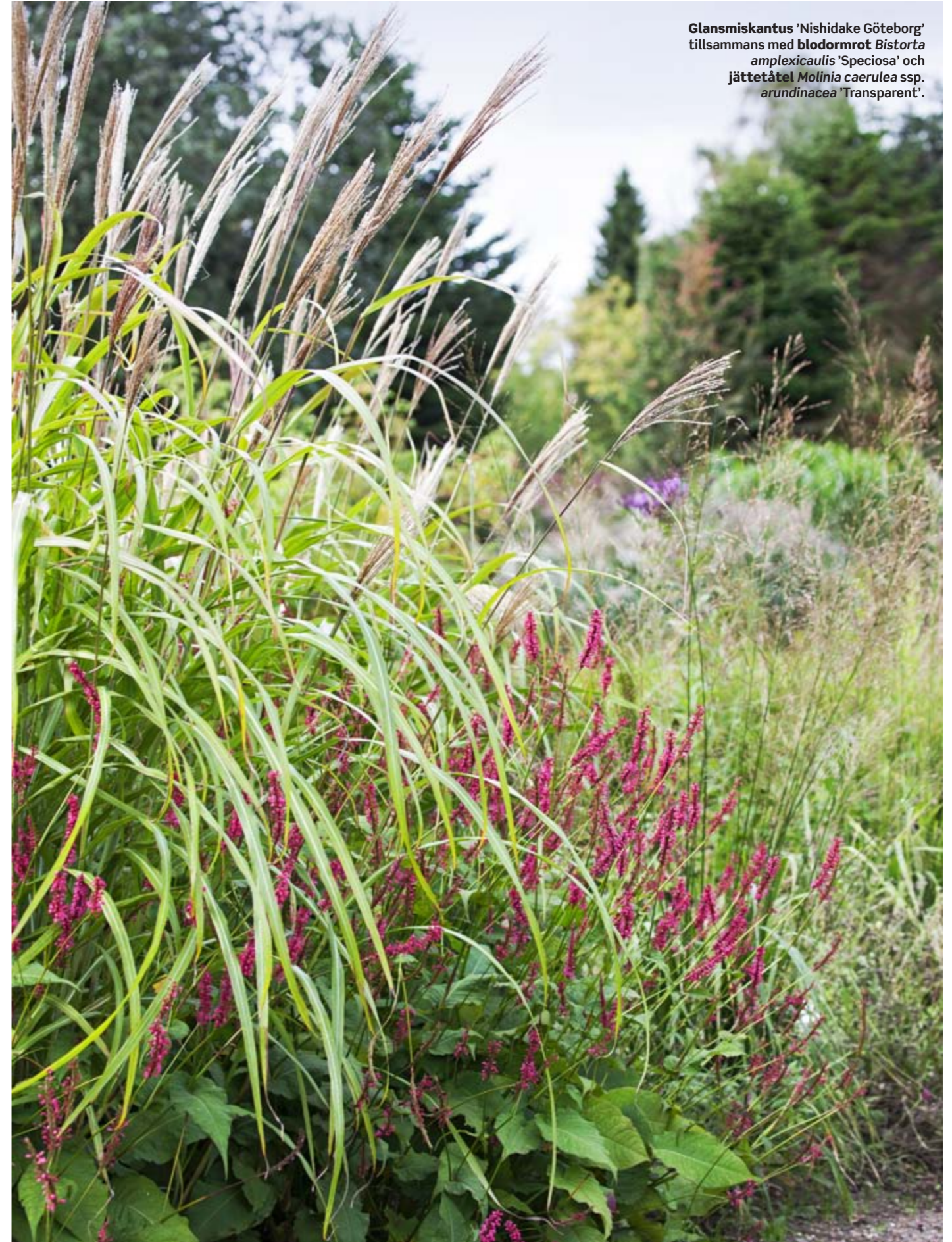
6. Jungfruhirs

Panicum virgatum 'Heavy Metal', B.

Släkten *Panicum* innehåller över 400 arter och finns utbredd över hela världen. De arter som används i trädgårdsodling kommer framförallt från Nordamerikas prarier. Overdam har idag 20 olika **hirs** och 'Heavy Metal' anses vara ett av de bästa. Höjd 100 cm, 130 cm med ax. Metallfärgade, gråblå, upprätta blad med fina, lätta ax från augusti. Bladen får gul höstfärg. Håller sig styvt och upprätt även under vintern. Trivs i sol. På bilden syns gräset med en underplantering av **balsamaster** *Aster ageratoides* 'Harry Smith', C.



I förgrunden rosenflockel med glansmiskantus 'Dronning Ingrid'. Det höga gräset i mitten är glansmiskantus 'München'.



Glansmiskantus 'Nishidake Göteborg' tillsammans med blodormrot *Bistorta amplexicaulis* 'Speciosa' och jättetåtel *Molinia caerulea* ssp. *arundinacea* 'Transparent'.

→ annan finns Europas största samling av afrikanskt elefantgräs, 70 olika välväxta exemplar som susar och brusar i vinden.

Klimatanpassad odling

Den äldsta delen av visningsträdgården kombinerar stora träd och buskar som en tyngre mörkare bakgrund och kontrast till den många eleganta gräsen. Det finns också en nyare anläggning och en klimatanpassad trädgård med flera upphöjda rabatter av grus och jord för torktåliga perenner och gräs. Grusgångarna mellan rabatterna leder bort regnvattnet bättre än tung jord vilket gör att växterna klarar både stora mängder regn och även torka.

Det finns också en avdelning med moderplantor som används för förökning, och genom frö eller sticklingar ger upphov till nya plantor. Moderplantorna förnyas varje år.

Vid växthusen finns försäljningsavdelningen och intill ligger Pouls privata trädgård där det naturligtvis också växer många olika gräs.

Majoriteten av gräsen i plantskolan är egenproducerade och man tar även fram marktäckande växter, buskar och perenner med betoning på stora solitärperenner som passar särskilt bra med gräs, bland annat

prärievernonia, jättevädd och *Verbesina*.

Utöver försäljning och rådgivning kring trädgårdsväxter till såväl privata trädgårdar, kommuner och andra verksamheter håller Poul Holm Petersen kurser och visningar, och delar med sig av tips och nya idéer kring skötsel av gräs.

Prisbelönt samlare och odlare

Plantskolan Overdam startades av Poul Holm Petersens föräldrar 1943. 1962 började de importera gräs från Tyskland där den passionerade perennodlaren och botanikern Karl Foerster introducerade nya gräs via sin egen plantskola och i egna böcker.

Karl Foerster var så upptagen av att hitta nya arter att han vid ett tillfälle resolut drog i nödbromsen när han reste med tåg och såg ett gräs som skilde sig från alla de andra vid banvallen. Han steg av tåget och fick med sig en egen sort av tuvrör som senare också fick hans namn, *tuvrör* *C. almagrostis* x *acutiflora* 'Karl Foerster'.

Overdam har fått pris av den amerikanska organisationen *Perennial Plant Association* för sitt arbete att sprida perenner och gräs från Nordamerika. Bland tidigare pristagare finns den berömda holländska trädgårdsprofilen Piet Oudolf. ●

Fördelar med gräs

→ Gräs kräver nästan inget underhåll. De flesta klipper man ner till cirka 10–15 centimeter varje vår i april när snön är borta och sedan sköter de sig själva under resten av året. Kombinera med lökväxter under våren när gräsen är nytuktade.

→ Gräs behöver ingen extra näring och blir sällan angripna av sjukdomar och skadedjur, inte heller sniglar eller rådjur bryr sig om dem.

→ Det finns gräs för varje plats och läge i trädgården – i sol, skugga, torrt och fuktigt.

→ Gräs kan också med fördel planteras i rabatter i grus- och sandjord för att absorbera och avleda regnvatten. Det gäller till exempel silvergräs, brokbladigt tuvrör, kalksvingel, jättfjädergräs, skäggfjädergräs och olika arter av sloksläktet.

→ Stora fullvuxna plantor av gräs kan man gräva upp och dela till flera små plantor.

→ Gräs står kvar och är vackra genom hela vintern vilket ger en fin effekt även under en mer lågmäld årstid i trädgården.